

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ATSAKYMŲ PRADĖTI TYRIMĄ DĖL UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „SAURIDA“ VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 9 STRAIPSNIO NUOSTATOMS

2011 m. birželio 30 d. Nr. 1S-126
Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2011-06-30 tvarkomajame posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl atsakymų pradėti tyrimą dėl Uždarnosios akcinės bendrovės „Saurida“ (toliau – UAB „Saurida“) veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnio nuostatomis.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

2011-04-01 Konkurencijos taryba gavo Mažeikių miesto savivaldybės administracijos (toliau – Pareiškėjas) prašymą „Dėl įkainių pakeitimo“ (toliau – Prašymas), kuriame prašoma ištirti, ar UAB „Saurida“ nuo 2011-04-01 pakeldama suskystintų naftos dujų (toliau – SND), kurios naudojamos valgio gaminimui ir tiekiamos Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojams iš grupinių rezervuarinių įrenginių (toliau – Rezervuarai), kainas 42 procentais, galimai nepiktnaudžiauja dominuojančia padėtimi ir ar tai nepažeidžia vartotojų interesų (galutinis Prašymas su papildoma informacija Konkurencijos taryboje gautas 2011-06-20).

Pareiškėjas savo Prašyme nurodo, kad UAB „Saurida“ nuo 2011-04-01 padidino SND kainas nuo 7,49 Lt už kub. m. (su PVM) už sunaudotą SND kiekį iki 10,65 Lt už kub. m. (su PVM), t. y. jos padidėjo 42 procentais. Šių kainų UAB „Saurida“ nekeitė nuo 2006 m.

Pareiškėjas nurodo, kad UAB „Saurida“ yra pagrindinis SND, kurios naudojamos valgio gaminimui ir tiekiamos Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojams iš Rezervuarų, tiekėjas. UAB „Saurida“ eksploatuoja 32 Rezervuarus, SND tiekiamos apie 14 tūkst. abonentų, kas sudaro 92 procentus daugiabučiuose esančių Mažeikių miesto butų.

Anot Pareiškėjo, Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojai turi teorinę galimybę valgio gaminimui naudoti fasuotas (išpilstytas į balionus) dujas bei pasijungti elektrines virykles, tačiau praktiškai tai neįmanoma, kadangi reikėtų pakeisti daugiabučiuose namuose elektros tinklų įvadus, be to, vadovaujantis atitinkamais statybos reglamentais, namų aukštingumas minėtuose namuose, kuriuose įrengiami balioniniai įrenginiai, gali būti iki 2 aukštų imtinai.

Pareiškėjo nuomone, UAB „Saurida“ galimai piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi dėl šių priežasčių: UAB „Saurida“ yra vienintelė techniškai galima SND tiekėja Mažeikių mieste; tiekia SND 92 procentams daugiabučiuose namuose esančių butų; SND kainos išaugo 42 procentais. Kitų SND kainų padidinimo priežasčių Pareiškėjas nepateikė.

UAB „Saurida“ savo 2011-05-05 paaiškinime Konkurencijos tarybai nurodė, kad ji SND parduoda 27 daugiabučių namų gyventojams (12585 vartotojai). UAB „Saurida“ taip pat nuomojasi iš Mažeikių rajono savivaldybės 3 Rezervuarus bei vamzdyną.

UAB „Saurida“ duomenimis, SND, kurios naudojamos valgio gaminimui ir šildymui, be UAB „Saurida“, Mažeikių mieste tiekia UAB „Intergas“ Mažeikių filialas. UAB „Saurida“ manymu, UAB „Intergas“ ir/ar kitos įmonės, turinčios leidimus verstis mažmenine SND prekyba, turi galimybes tiekti SND ir/ar gamtines dujas Mažeikių miesto gyventojams, o taip pat, šalims suderinus nuomos sutarties sąlygas, nuomotis iš UAB „Saurida“ šiuo metu eksploatuojamus Rezervuarus arba įrengti savo Rezervuarus. UAB „Saurida“ su vartotojais sudarytose SND

pirkimo – pardavimo sutartyse (toliau – Sutartis) nėra numatyta jokių įpareigojimų, kad vartotojas SND pirktų tik iš UAB „Saurida“. UAB „Saurida“ teigimu, valgio gaminimui ir/ar šildymui gali būti naudojamos SND balionuose bei elektra (Mažeikių mieste yra ne mažiau kaip 5 daugiabučiai, kuriuose valgio gaminimui naudojamos SND balionuose).

Pagal UAB „Saurida“ pateiktus duomenis įmonė SND Mažeikių miesto gyventojams tiekia nuo 2006 m. – iki tol jas tiekė AB „Suskystintos dujos“. SND kaina nesikeitė nuo 2006 m. Prekyba SND, kurios naudojamos valgio gaminimui, 2011 m. I ketvirtį sudarė apie 8 procentus visos UAB „Saurida“ SND prekybos bei apie 2 procentus visos įmonės apyvartos.

UAB „Saurida“ teigimu, SND pardavimo kaina buvo padidinta dėl šių priežasčių: SND pirkimo kainos, lyginant 2009 m. su 2011 m. I ketvirčiu, išaugo 84 procentais; investicijos į seno dujotiekio renovaciją; SND pardavimo kaina nebuvo keista nuo 2006 m. (išskyrus SND kainos pasikeitimą dėl PVM padidėjimo); kitos priežastys (dujotiekio plėtra, seno dujotiekio eksploatacijos sąnaudų augimas, SND transportavimo kaštų augimas ir kt.).

UAB „Saurida“ duomenimis 2010 m. lapkričio mėn. AB „Suskystintos dujos“, įmonė užsiimanti analogiška UAB „Saurida“ veikla ir tiekianti iš Rezervuarų valgio gaminimui naudojamas SND kitų rajonų ir miestų, t. y. Joniškio, Kelmės, Molėtų, Skuodo, Rokiškio, Kupiškio, Ignalinos, Šakių, Jurbarko, Utenos, Zarasų ir Varėnos daugiabučių namų gyventojams, taikė 10, 65 Lt už kub. m. (su PVM) kainą už sunaudotą SND kiekį (pagal AB „Suskystintos dujos“ pateiktą informaciją šios SND kainos yra taikomos visų įmonės aptarnaujamų rajonų ir miestų SND vartotojams nuo 2009-11-24). Nuo 2011-04-01 UAB „Saurida“ pradėjo taikyti tokią pat SND kainą. Nuo 2008-12-01 tiek AB „Suskystintos dujos“, tiek UAB „Saurida“ pradėjo taikyti dvinarę SND kainą (kintamoji dalis – už suvartotą SND kiekį, o pastovioji už SND sistemos eksploataavimo sąnaudas), kur pastoviąją kainos dalį – 6,05 Lt taiko UAB „Saurida“, o AB „Suskystintos dujos“ – 6,00 Lt.

Duomenų, kokią Mažeikių miesto gyventojų dalį paliečia šis SND kainų padidėjimas, nei Pareiškėjas, nei UAB „Saurida“ nepateikė.

UAB „Saurida“ taip pat informavo, kad visi ginčai su SND vartotojais yra ir bus sprendžiami Sutartyje nustatyta tvarka, o pasikeitus (sumažėjus) SND pirkimo kainai bei SND gamybos sąnaudoms, įmonė yra pasirengusi atitinkamai peržiūrėti SND pardavimo kainą Mažeikių miesto gyventojams.

Nustatyta, kad SND kainos yra laisvos, jų jokia valstybės institucija nereguliuoja. Valstybinė kainų energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) reguliuoja tik gamtinių dujų perdavimo, paskirstymo, laikymo ir gamtinių dujų tiekimo buitiniams vartotojams kainas, kurios yra dvinarės. Pagal Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 56-2224; 2003, Nr. 69-3118) nuostatas valstybės reguliuojama veikla šioje srityje apima tik leidimų verstis SND prekyba išdavimu. Leidimus verstis SND prekyba, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nustatyta tvarka, išduoda savivaldybės. Pardavėjų, prekiaujančių SND, ir jų pirkėjų tarpusavio santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-10-11 įsakymu Nr. 1-287 „Dėl prekybos suskystintomis naftos dujomis taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos „Prekybos suskystintomis naftos dujomis taisyklės“ (toliau – Taisyklės) (Žin., 2010, Nr. 122-6230). SND pardavimo kaina, vartotojų atsiskaitymo tvarka, dujų kainos keitimo tvarka nustatomos įmonės, prekiaujančios SND, su vartotojais pasirašius SND Sutartis. Pagal UAB „Saurida“ pateiktos tokios Sutarties Bendrųjų sąlygų 6 punkto nuostatas SND vartotojas už suvartotas SND su jų tiekėju atsiskaito tiekėju nustatytais SND pardavimo kainomis, o pagal Sutarties 22 punkto reikalavimus visi ginčai kylantys dėl šios Sutarties vykdymo sprendžiami šalių susitarimu, o šalims nesusitarus, šie ginčai sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymais nustatyta tvarka teisme. SND pirkėjų ir pardavėjų santykiai grindžiami sutartiniais pagrindais – pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 6.161 straipsnio nuostatas, o vartotojų teises ginančios tarnybos turi teisę kontroliuoti sutarčių standartines sąlygas ir ginčyti nesažiningas vartojimo sutarčių sąlygas.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

Konkurencijos įstatymo 9 straipsnyje numatytas draudimas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje, atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus, įskaitant tiesioginį ar netiesioginį nesąžiningų kainų arba kitų pirkimo – pardavimo sąlygų primetimą. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 dalį dominuojančiu ūkio subjektu laikomas ūkio subjektas, galintis daryti vienpusę lemiamą įtaką rinkoje.

Išanalizavus Pareiškimo nagrinėjimo metu surinktus duomenis, darytina išvada, kad Pareiškėjas iš esmės skundžiasi tuo, kad UAB „Saurida“, būdama vienintelė SND, kurios naudojamos valgio gaminimui, tiekėja Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojams iš Rezervuarų, galimai piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi taikydama galimai nepagrįstas SND kainas. Tačiau pastebėtina, kad Pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, kurie pagrįstų UAB „Saurida“ galimą piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, nustatant SND kainas ir tuo pažeidžiant vartotojų interesus. Pareiškėjas tik nurodo dominavimo faktą bei SND kainų išaugimo procentą. Duomenų, kokią Mažeikių miesto gyventojų dalį paliečia šis SND kainų padidėjimas Pareiškėjas taip pat nepateikė.

Vertinant Pareiškėjo teiginį, jog UAB „Saurida“ galimai piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi taikydama galimai nepagrįstai padidintas SND kainas, pasakytina, jog pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir Europos Komisijos praktiką, kainų vertinimas kaip nesąžiningų apima keletą nuosekliai sekančių etapų, susijusių su: 1) dominuojančio ūkio subjekto sąnaudų ir gaunamo pelno; ir 2) konkuruojančių paslaugų kainų lygmens, prekės ar paslaugos ekonominės vertės veiksmų analize¹. Tokios pačios nuomonės laikėsi ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2009-03-27 sprendime administracinėje byloje Nr. A⁸²²-454/2009, kuriame nurodė, jog „<...> nesąžiningos kainos gali būti nustatytos atsakant į du klausimus: ar skirtumas tarp patirtų išlaidų ir taikomų kainų yra pernelyg didelis, *ir jeigu taip*, ar taikoma kaina yra nesąžininga *per se* arba palyginus ją su konkuruojančiais produktais (252 p.)“. Taigi, siekiant įrodyti ūkio subjekto piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi taikant nesąžiningas kainas, būtina pagrįsti abi šias sąlygas.

Nors AB „Suskytintos dujos“ tiesiogiai nekonkuruoja su UAB „Saurida“, tačiau ji tiekia analogišką prekę kitose teritorijose, ir šias įmones galima laikyti potencialiais konkurentais, todėl jų tiekiamų SND kainas galima naudoti palyginimui. Palyginus kitų rajonų ir miestų daugiabučių namų gyventojams taikomas SND (kurios tiekiamos iš Rezervuarų) kainas su Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojams taikomomis analogiškų SND kainomis, pastebėtina, kad UAB „Saurida“ pradėtos taikyti nuo 2011-04-01 SND kainos nėra didesnės už aukščiau minėtuose rajonuose taikomas analogiškų SND kainas (jos yra vienodos – 10,65 (su PVM) Lt už kub. m. už sunaudotas SND, o iki šio padidinimo (nuo 2006 m.) buvo žymiai mažesnės, t. y. 7,49 Lt (su PVM) už kub. m. už sunaudotas SND).

Kadangi nagrinėjamu atveju, UAB „Saurida“ taikomos SND kainos neatitinka vienos iš dviejų nesąžiningos kainos nustatymui būtinų sąlygų, būtent, palyginus kitų rajonų ir miestų daugiabučių namų gyventojams taikomas SND (kurios tiekiamos iš Rezervuarų) kainas su Mažeikių miesto daugiabučių namų gyventojams taikomomis analogiškų SND kainomis, jos negali būti laikomos nepagrįstai didelėmis, todėl negalima pagrįstai įtarti, kad UAB „Saurida“ piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, taikydama SND nesąžiningas kainas, bei taip pažeidžia vartotojų interesus.

Atsižvelgus į aukščiau išvardintas aplinkybes, ir nesant duomenų, leidžiančių pagrįstai įtarti, kad UAB „Saurida“ gali pažeisti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnį, darytina išvada, kad remiantis Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu, nagrinėjamu atveju nėra

¹ 1978-02-14 Europos Teisingumo teismo sprendimas byloje Nr. 27/76 United Brands v Komisija; taip pat 2004-07-23 Komisijos sprendimas Nr. COMP/A.36.568/D3 Scandlines Sverige AB v Port of Helsingborg.

pagrindo pradėti tyrimą dėl UAB „Saurida“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio nuostatomis.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Atsisakyti pradėti tyrimą dėl Uždarnosios akcinės bendrovės „Saurida“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 9 straipsnio nuostatomis.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Tarybos narė,
pavadojanti pirmininką

Jūratė Šovienė